Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
MTK ry

Lausunto

4.12.2018

EDUSKUNTA
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Asia: E 92/2018 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission vuoden 2019 työohjelma

MTK kiittää mahdollisuudesta kommentoida valtioneuvoston E-kirjelmää komission 2019 työohjelmasta ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Kuten valtioneuvoston selvityksessä todetaan, komission työ on Junckerin komission aikana keskittynyt vähempiin ja tärkeäksi koettuihin aiheisiin. Asiakokonaisuudet ovat laaja-alaistuneet ja käsittelyrutiinit ovat muuttuneet EU-instituutioissa entistä monimutkaisemmiksi ja hitaammiksi. Hitaus vaikeuttaa myönteistä viestintää EU:n työtapojen ja toiminnan tuloksellisuudesta.

Tulevan vuoden työohjelman kannalta haastavin kysymys on poliittisen epäjatkuvuustilanteen ajoittuminen ensi kesään. Euroopan parlamentin vaihtuminen ja uuden komission nimittäminen johtaa keskellä vuotta uuden komission strategisten tavoitteiden määrittämiseen ja työohjelmien tarkentumiseen uuteen vaalien jälkeiseen maailmaan.

Komission työohjelmassa on monta maa- ja metsätalouden ja maaseudun kannalta tärkeää teemaa, joista iso osa on valitettavasti keskeneräisiä ja jää seuraavan komission, parlamentin ja neuvoston jatkovalmisteluun ensi syksyyn ja sen jälkeiseen aikaan.

Monivuotiseen rahoituskehykseen 2021-27 odotettiin päätöksiä tämän vuoden aikana. Komission ehdotus viime keväänä sopeutti budjettia Brexitin jälkeiseen rahoitustilanteeseen, lisäsi hieman jäsenmaiden rahoitusosuutta EU:n budjettiin, kohdensi budjettivaroja EU:n uusiin haasteisiin ja muutti laajasti tasapainoa leikaten maatalouteen ja maaseudun kehittämiseen sekä koheesioon kohdennettuja varoja. Vaalien läheisyys on pysäyttänyt valmistelun. Tulevan monivuotisen rahoituskehyksen viimeistely sekä päätöksenteko ovat jäämässä Suomen puheenjohtajakaudelle syksyyn 2019.

Maatalousuudistuksen sisältöön vaikuttaa käytettävissä olevat budjettivarat. Budjettileikkausten ollessa on auki lisävelvoitteiden kohdentamisen maatalouteen ja maaseutuun. Ehdotuksessa on unohdettu, että maa- ja metsätalous on ilmaston osalta samoissa uusien haasteiden paineessa kuin muutkin elinkeinot ja sopeutumistarpeen osalta vielä eturintamassa. Maatalousuudistusta ei ole haluttu viedä eteenpäin suunnitellussa aikataulussa. Ennen vaalitaukoa parlamentti saanee oman kantansa hahmoteltua, mutta aika loppuu kesken ja vuoden 2021 alussa käyttöönotettavaksi suunniteltu uusi maatalous- ja maaseutupolitiikka jää vielä päätöksittä. Horisontti-rahoitusta on ehdotettu kohdennettavaksi maaseudun elinkeinoihin. Innovaatiotuki on tärkeää elinkeinojen kilpailukyvyn kannalta ja sillä voidaan osittain paikata maaseudun kehittämisvarojen aiheuttamaa kilpailukykyhaittaa.

Maatalousuudistuksen yksi tärkeimmistä uudistuksista piti olla **ilmasto- ja ympäristöpolitiikan kytkeminen osaksi maatalousuudistusta**. Valmistelussa kuitenkin kytkennät ovat jääneet vajavaiseksi. Ilmastopolitiikassa ollaan edistytty hyvää vauhtia ja komissio on esittänyt uudet tavoitteellisemmat ilmastotavoitteeseensa neuvoston ja parlamentin käsittelyyn. Maa- ja metsätalouden kannalta on

tärkeää, että ensi vuoden jatkovalmistelussa otetaan selkeästi esiin sektorien tärkeä rooli hiilen sidonnassa ja huolehditaan kestävän metsänhoidon ja maatalouden toimintamahdollisuuksista tavoitteiden toteuttamisessa. Samaan aikaan komissio valmistelee toimenpiteitä luonnonmonimuotoisuuden turvaamiseksi.

Työllisuuden ja kasvun kannalta on löydettävä keinoja juuri päivitetyn biotalousstrategian pohjalta edistää maa- ja metsätalouden investointeja ja innovaatioita. Komissio arvioi myös EU:n metsästrategian uudistamiset ja uudistyö alkanee ensi vuonna. **Komissio valmistelee kestävän rahoituksen lainsäädäntöä**, jonka perusteella pyritään ohjaamaan rahoitusta kestäviin investointeihin. Valmistelussa on huomioitava, että maa- ja metsätalous tuottavat markkinatuotteiden ohella yhteiskunnalle ulkoisvaikutuksia. Taloudellisesti monien investointien takaisinmaksuajat ovat pitkiä eikä markkinaehtoista rahoitusta ja investointeja kohdennu matalatuottoisille sektoreille. Kestävyyskriteerien valmistelussa on pidettävä kiinni olemassa olevista lainsäädäntöön nojaamista määritelmistä, kuten maatalouspolitiikan täydentävät ehdot ja Forest Europen ja RED II:n. Nämä ehdot riittävät todentamaan kestävän rahoituksen perustan. Bio-kiertotalous on tärkeä kehittämiskohta, jossa alkavana vuotena on päästävä eteenpäin ja hoidettava ravinteisen kierrättämisen esteenä olevien esteiden purkamisesta (yhdyskuntalietteen epäpuhtaudet, mikromuovit, hormonaaliset haitta-aineet).

Komission johdolla EU on käynyt kunnianhimoisia kauppaneuvotteluita moneen suuntaan. USA on tarjonnut neuvottelujen johtajuutta muille, kun nykyhallinto on ajanut USA:lle poikkeuksellista protektionistista kauppapolitiikkaa. Kiinan ja Intian tilanteen takia on perusteltua, että EU on ottanut tarjotun tilan haltuun kahdenkeskisissä neuvotteluissa. Kuten valtioneuvosto linjaa, Suomen kannalta monenkeskisen sopimuksellisen järjestelmän puolustaminen on tärkeää. EU:n on muistettava jatkossakin noudattaa kuluttajavaatimuksiin perustuvaa varovaisuusperiaatetta elintarviketurvallisuudessa, vaikka myönnytyksillä kauppaa pystyttäisiin avaamaan teollisuus- ja palvelusektoreilla. Akuuttina tilanteena on WTO:n valituselimen tuomarinimitykset, joihin on saatava pian ratkaisu. Teknologian muutokset siirtävät tuotantoa paikasta toiseen. Kauppaneuvottelut luovat mahdollisuuksia muutoksille, mutta neuvottelujen yhteydessä on myös varauduttava sopeuttamistoimiin, joilla voidaan lieventää sopimusten negatiivisia vaikutuksia osalle sektoreista (globalisaatio- ja kriisirahastot).

Iso-Britannian ero EU:sta astuu voimaan 30.3.2019. Erolla on laajat vaikutukset EU:n sisämarkkinoihin, koska britit ovat monien tuotteiden osalta tärkeimpiä kauppakumppaneita EU27:n kannalta. Jos britit eivät hyväksy pääministeri Mayn ja EU:n pääneuvottelija Barnierin laatimaa sopimusluonnosta, ”hard brexit” aiheuttaa niin poliittisen kuin taloudellisen kriisin EU:n sisään. Jos erosopimus hyväksytään, tulliliittomalli takaa neuvotelurauhan 21 kuukaudeksi tulevan kauppasuhteen ratkaisemiksi (backstop). Tuleva vuosi on tässä suhteessa ratkaiseva sisämarkkinoiden toimivuuden ja arvon näkökulmasta. Brexit-sopimuksen kakkosvaihe (tuleva suhde) määrittää EU-jäsenyyden taloudellisen arvon, jonka sisämarkkinat tuottavat jäsenmaille. Kun brexit-sopimukseen yhdistetään käynnissä olevat kaupan vapauttamisneuvottelut eri suuntiin, pahimmillaan brittien eron kerrannaisvaikutukset ovat laajat erityisesti elintarvikemarkkinoilla. Riippumatta sopimusmallista Brexitiin varautumisena on myös yhdessä brittien kanssa tehtävä esitys tuontikiintiöiden jaosta WTO-tasolla.

Helsingissä 3.12.2018

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Juha Ruippo
Johtaja